

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 6

van **WILFRIED VANDAELE**

datum: 4 oktober 2023

aan **BENJAMIN DALLE**

VLAAMS MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD, MEDIA EN ARMOEDEBESTRIJDING

Europese Verordening digitale diensten (DSA) - Coördinatie

In Europa is de DSA eindelijk goedgekeurd, wat op zich een goede zaak is: oppermachtige digitale en sociale mediabedrijven worden gereguleerd, checks en balances worden ingevoerd. Minder gelukkig zijn we met de wijze waarop de moderatie van inhoud in grote mate wordt overgelaten aan diezelfde socialemediabedrijven. Het gevaar dat heel wat gebruikers posts zullen zien verdwijnen door een of ander onduidelijk algoritme is groot en we vrezen dat nogal wat gebruikers het zullen aanvoelen alsof hun vrijheid van meningsuiting in het gedrang komt.

Uiteraard zal ook Vlaanderen de DSA moeten implementeren, het kabinet van de minister en de administratie hebben al naarstig aan het instemmingsdecreet gewerkt. Tot onze grote verbazing zagen we afgelopen zomer een communicatie van federaal staatssecretaris Mathieu Michel, die trots aankondigde dat het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) de coördinatie zou voeren over de aanpak van desinformatie en fake news. Dat lijkt ons nochtans bij uitstek een Vlaamse bevoegdheid, getuige ook de talrijke initiatieven van de minister op het vlak van mediawijsheid, Factcheck Vlaanderen, de samenwerking tussen de VRT en de Checkers enzovoort.

1. Is de minister gecontacteerd door zijn federale collega in verband met de coördinatie van de strijd tegen desinformatie en fake news door het BIPT? Hoe kijkt de minister daarnaar?
2. Over welke bevoegdheden die kunnen bijdragen aan die strijd beschikt het BIPT eigenlijk, en hoe zetten zij die momenteel al in?
3. Volgens de DSA moet er een digital services coördinator worden aangesteld om zogenaamde 'trusted flaggers' aan te duiden.

Welke Vlaamse organisaties komen daar volgens de minister voor in aanmerking?

4. Hoe verhoudt het systeem van 'trusted flaggers' in de DSA zich ten opzichte van bestaande kwaliteitslabels voor factchecking en de strijd tegen desinformatie, zoals het International Fact-Checking Network (IFCN)?

ANTWOORD

op vraag nr. 6 van 4 oktober 2023

van **WILFRIED VANDAELE**

Ik werd niet op voorhand gecontacteerd over de communicatie van de federale staatssecretaris in verband met de coördinatie van de strijd tegen desinformatie en fake news door het BIPT.

De digitaledienstenverordening, beter gekend als de DSA, introduceert nieuwe regels voor tussenhandelsdiensten, zoals online platformen, online marktplaatsen, sociale mediadiensten en internetaanbieders. De nieuwe wetgeving omvat verplichtingen om in te grijpen bij illegale content, maar ook transparantieverplichtingen over algoritmes en beperkingen ten aanzien van gepersonaliseerde advertenties. De DSA gaat in de eerste plaats over illegale inhoud, maar dat betekent niet dat er niets over de bestrijding van desinformatie in de DSA staat.

Zeer grote platformen zoals Facebook en Twitter, moeten naast de verplichting om in te grijpen tegen illegale inhoud ook nog aan andere regels voldoen. Zo moeten ze elk jaar een risicoanalyse uitvoeren, waarin ze zelf proactief moeten kijken of hun algoritmes en contentmoderatiesystemen 'systematische risico's' geven door bijvoorbeeld desinformatie te promoten. Als dat uit zo'n analyse komt, dan moeten die platformen maatregelen nemen. Daarnaast worden online platformen aangemoedigd bij het meewerken aan en naleven van gedragscodes die tot de toepassing van deze verordening behoren. De DSA stelt bepaalde aandachtsgedieden voor dergelijke gedragscodes vast. Eén van die aandachtspunten zijn de mogelijk negatieve gevolgen van systeemrisico's voor de samenleving en de democratie, zoals desinformatie of manipulatieve activiteiten en misbruik, of eventuele negatieve gevolgen voor minderjarigen. Hieronder vallen gecoördineerde acties die gericht zijn op het versterken van informatie, met inbegrip van desinformatie, zoals het gebruik van bots of nepaccounts voor het creëren van opzettelijk onnauwkeurige of misleidende informatie, soms met het doel om economisch voordeel te behalen, die bijzonder schadelijk zijn voor kwetsbare afnemers van de dienst, zoals minderjarigen. Met betrekking tot dergelijke gebieden kan het aansluiten bij en naleven van een bepaalde gedragscode door een zeer groot onlineplatform of door een zeer grote onlinezoekmachine worden beschouwd als een passende risicobeperkende maatregel.

Elke lidstaat moet één of meer bevoegde autoriteiten aanduiden als verantwoordelijke voor het toezicht op de verordening. Vervolgens moet één van deze bevoegde autoriteiten aangeduid worden als digitaledienstencoördinator. De digitaledienstencoördinator is, naast enkele specifieke taken, voornamelijk verantwoordelijk voor de coördinatie op nationaal niveau.

Aangezien de DSA betrekking heeft op de bevoegdheden van verschillende overheden, zowel van de federale overheid als van de gemeenschappen, moet er een samenwerkingsakkoord worden afgesloten om de digitaledienstencoördinator aan te duiden, de werking ervan te bepalen en de samenwerking met de bevoegde autoriteiten te regelen. We zijn hierover met de verschillende gemeenschappen en de federale overheid reeds enige tijd in gesprek en het lijkt het meest efficiënt om het BIPT aan te duiden als digitaledienstencoördinator.

Als federale regulator bevoegd voor toezicht op de elektronische communicatiemarkt en audiovisuele mediadiensten en videoplatformdiensten voor het tweetalige gebied Brussel-

Hoofdstad, beschikt het BIPT over enkele aanknopingspunten met het toepassingsgebied van de digitaledienstenverordening. Daarnaast voldoet het BIPT aan de door de DSA gestelde vereisten inzake onafhankelijkheid, noodzakelijke middelen (financieel en personeel) en budgettaire autonomie waaraan de digitaledienstencoördinator moet voldoen volgens artikel 50 van de DSA.

De aanduiding van het BIPT als digitaledienstencoördinator en de digitaledienstenverordening zelf, doen op geen enkele manier afbreuk aan de gemeenschapsbevoegdheden in het kader van de strijd tegen desinformatie.

Eén van de taken van de digitaledienstencoördinator is, op verzoek van een organisatie, de status van betrouwbare flagger toe te kennen. Op welke manier de digitaledienstencoördinator andere autoriteiten zal betrekken bij het toekennen van de status van betrouwbare flagger, zal worden geregeld in het samenwerkingsakkoord.

Om als betrouwbare flagger aangeduid te worden, dient de aanvrager aan te tonen dat hij aan de voorwaarden voldoet van artikel 22 lid 2, van de DSA zoals beschikken over specifieke deskundigheid en competentie op het gebied van het opsporen, identificeren en melden van illegale inhoud, actief zijn binnen het aangewezen deskundigheidsgebied, collectieve belangen vertegenwoordigen, onafhankelijk zijn van een onlineplatform, transparante financieringsstructuren hebben, enzovoort. Dergelijke entiteiten kunnen openbaar van aard zijn zoals, voor terroristische inhoud, eenheden voor melding van internetuitingen van nationale rechtshandavingsinstanties of van het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving ("Europol"), of zij kunnen niet-gouvernementele organisaties en particuliere entiteiten of semi-overheidsinstanties zijn zoals de organisaties die deel uitmaken van het INHOPE-netwerk van meldpunten voor het melden van materiaal over seksueel misbruik van kinderen en organisaties die zich bezighouden met het melden van illegale racistische en xenofobe uitingen online.

Het is voorbarig om op dit moment een uitspraak te doen over wie al dan niet als betrouwbare flagger zal kunnen worden aangeduid.

Het systeem van 'betrouwbare flaggers' in de DSA en het IFCN hebben beide tot doel de verspreiding van illegale en schadelijke inhoud online te bestrijden, maar ze doen dit op verschillende manieren. De betrouwbare flaggers in de DSA zijn entiteiten met bewezen expertise in het signaleren van illegale inhoud aan platformen die als opdracht hebben illegale inhoud te signaleren. Het IFCN daarentegen is een initiatief dat is gelanceerd om factcheckers over de hele wereld samen te brengen in de strijd tegen desinformatie. Het IFCN bevordert factchecking bij organisaties door middel van belangenbehartiging, opleidingen en andere evenementen.